

Umm an-naqqâl, 'fill de la Mare del Veloç' Cf. *naqqâl* 'trasplantador' («transmutare, transferre» *RMa.* 613; *naqqâl* NP a Algèria) veg. 198.4.8 les dades àrabigues. Com que *-l* i *-r* es confonien en la pronúncia morisca i en dotzenes d'àrabismes cat. i cast. (*EntreDL* 5 III, 163-167) i la *â* darrere *q* sonava *â* (majorment entre *q* i *r*), *Ummannaqqâl* sonava ben semblant a *Manacôr*.

I una esmena semblant i no menys lleu s'imposava en el (2): posar *o* en lloc de la primera *e*. 10 *Abomenicor* o sigui *Abu-'Umm-ân-niqqor* 'pare de la mare de *-al-nicor*'. És evident que al costat d'aquests compostos amb *Aben-* o *Abu-* havien d'existir les formes simples d'aquests: *'Umm-an-niqqâl*, *'Umm-an-niqqor*. Llevant-los la vocal inicial (sempre caduca en NLL), sense la *u-* quedava *Mannaqâr*, *Menicor*, que és quasi igual a la forma actual del topònim.³ 15

Un altre nom que acaba d'assegurar l'etimologia àrabiga: a Algèria consta avui el NP *Menâgor* grafiat en lletres ar. *m-n'q-r* amb *qaf* de tres punts (en fr. 20 *Menageur*). (*GGAlg.*); és que allà sovint el *qaf* es pronuncia sonor (tres punts). I justament l'excel·lent dicc. Beaussier de l'àrab d'Algèria ens adverteix que l'arrel *nqr* de l'àrab comú entre els algerians té *q* de tres punts i té gran extensió en l'ús algerià. Doncs 25 *mânâqâr* és el participi passiu de III forma d'aquesta arrel.

És arrel ben popular també en hispano-àrab, «pulsare ad portam» (fo.VIII) en *RMa.*; *mânqar* «escoplo» i «nariz aguileña» en *PAlc.*; i també en *RMa.* 30 («ciseler» hi tradueix Dozy): mots accentuats en *mâ-*, però que formen el plural *manâqir* (*RMa.* i *PAlc.*). Resumint les dades de Dozy II, 709, de Beaussier, de Lerchundi i dels diccs. hispànics, tenim sobretot «frapper» (F.I en *RMa.* i en *Aben al-Khatib*), «cornear 35 con cuernos» (*PAlc.*); i en F. III., que fa en el part. *manâqâr* «ergoter, pointiller» i en F.I «picado de viruela», «dépité, piqué, fâché».

En total i en resumida síntesi consta que *Manâqâr* 40 s'usà com NP i tenia pròpiament un sign. com 'gravat, pigallat' i 'despitat, ressentit'. L'accentuació en àrab normal o clàssic era certament en la penúltima, però el vulgar hispànic desplaça l'accent a la final, en la major part dels mots en *-a-* + consonant: és, doncs, possible i versemblant que la correspondència de l'algerià *Mânâqer* sonés *Manaqâr* en l'àrab de Mallorca.

En conclusió: la coincidència de (1) (2) i (3) assegura: que l'etimologia de *Manacor* és àrabiga; i ens permet assentar com probable que resulta d'una convergència 50 fonètica o suma de *'Umm-an-naqqâl* amb *Manâqâr*, participi, 'gravat, pigallat' o 'picat, despitat'.⁴

¹ Abans Moll (1960) m'havia dit *Maniccore*, segons sembla fundant-se en una comunicació d'un portuguès (!) Gonçalves Machaz al prof. Piel: NL 55 que seria a Apúlia.—² Tant *Manacor* com *Montuiri*

són al mig de l'illa, antics termes limitrofs, de pobles separats per 18 k.; Vilafranca de Bonany, entremig, a 8 k. de Montuiri, és creació posterior: el seu terme formava part del *Manacor*.—³ Ajuntem-hi, encara, *Abenimanbor*, rahal amb vinyes en el terme de València (*Rept.* 230), donat l'a. 1239. No sabem res més, deixem-lo en els llimbs.—⁴ Anoto unes coincidències casuals: un *manacort* en doc. ross. de 1452 (*InvlC*) instrument musical, ll. *monochordion*, que el Baró de Maldà usa en la forma *manacor* [«un~ per tocar-hi villancicos» *Calaix de Sastre* 1796, III, 89], deformada per etim. popular, *Manicor*, NL menor, te. de Bielsa, prop de Parzán (XLVII, 163.34). És clar que són coincidències per casualitat, però val més marcar-les així, per evitar que algú, creient-les troballa pròpia, s'hi enfilés cap a conjetures de fantasia.

Mancor, distint de *Manacor* (lloc i etim. inconnexos): vol. I, p. 198 *Mandola*, V. *Mandor*

MANDEM

Pda. d'Altea, que sento amb pron. *el Mandêm*, en l'enq. de 1963 (xxxv, 150 ss.); també N. Primitiu (*Mem. Assembl. Cron.* 1960, p. 163), però a penes valia la pena de recollir les variants *Manden*, *Mandeu*, *Madem*, *Madeu* que trobà en el cadastre: les formes dels cadastres són en la majoria, meres corrupcions per error de còpia o pronúncia bàrbara d'un funcionari castellà (*-n* per *-m*, etc.).

En canvi, tanmateix aquí no és impossible que *Mandeu* sigui fundat. De tota manera salta a la vista que és arabisme i podria venir del tan conegut *mandâb* 'lamentacions, ploralles': aplicat a un dels portals famosos de Jerusalem i *Bâb el-Mandeb*, l'estret a la sortida del Mar Roig. Llavors hi hauria en part vocalització de *-b>-u*, i en part assimilació a distància *mandâb* / *Mandêm*. Es pot pensar també en *muntabb* l'etim de *Montab-* de *Montaverner*. I alguns altres. Veg. un altre possible compost de *mandab*, s.v. *Missa-Mandell*, a l'article MASSAL-.

Mandola, V. *Mandor*

MANDOR

Nom d'un barranc afl. esq. del Túria; i *La Vallesa de Mandor*, poblet vora aquest barranc, agre. a Ribarroja de Túria.

Sobre *La V. de M.* vegeu nota de N.Primitiu G.Serrano (A.C.C.V. VIII, 178). Sembla ser derivat de *Vallés*, nom de la comarca catalana, que com a nom de llinatge va passar a famílies riques, de pobladors